

TÜRKİYE VI. MERMER VE DOĞALTAŞ SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın iki yılda bir düzenlediği Mermer Sempozyumu'nun (MERSEM 2008), altıncısı 26-27 Haziran 2008 tarihlerinde Afyonkarahisar'da gerçekleştirilmiştir.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Afyonkarahisar İl Temsilciliği'nin öncülüğünde, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası ve Türkiye Mermer, Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği ile birlikte düzenlenen Sempozyumda sektörün genel değerlendirilmesi yapılmış, yaşamakta olduğu çeşitli sorunlar ve çözümlerine yönelik görüş ve öneriler ortaya konulmuştur. 350 delegenin katıldığı MERSEM 2008'de 42 adet bilimsel çalışma değerlendirilmiştir. Ayrıca "Mermer ve Doğaltaş Sektöründe Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu bir panel düzenlenmiştir.

Oda Başkanımız Mehmet Torun' un Sempozyum Açılış Konuşması :

Bugün, ulus ötesi sermayenin uygulamaya çalıştığı küresel programın gölgesinde tek kutuplu bir dünyada yaşamaktayız. Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası örgütler aracılığıyla egemen kılınmaya çalışılan değerler; yoksulluğa, eşitsizliklere, savaflara, soykırımlara ve çevresel felaketlere yol açmaktadır. Bu süreçte zengin ülkeler daha zenginleşmekte, yoksul ül-

keler daha da yoksullaşmaktadır. Eşitsizlik ve yoksulluk, ülkelerin ekonomik ve siyasal bağımlılıklarına yol açmaktadır.

Dünyada askeri masraflar için yılda 1 trilyon dolardan fazla para harcanmaktadır. Bunun 300 milyar dolarıyla az gelişmiş ülkelerin temel sağlık, eğitim, konut sorunları çözülebilmektedir. Avrupa'da sigara için 30 milyar, dondurma için 11 milyar dolar harcanmaktadır. Dünyada yaşayan insanların yarısı günde 2 dolardan az parayla geçmektedir. Her gün 30 bine yakın insan açlıktan ölmektedir.

Emperyalizm, "yenidünya düzeni" ve "küreselleşme" gibi cilalı sözlerle, bütün dünyayı ve insanlığı, piyasanın ve onun kural tanımaz güçlerinin eli kolu bağlı figüranları haline getirmek istemektedir. Amacına ulaşmak için bu uğurda, "insan", "emek", "insan hakkı", "doğa", "çevre" tanımadan dünyamızı tamamen hiçe sayan bir saldırganlık içindedir. "Savaş", "talan", "işgal" ve her türlü kirlilik, kod adı "yenidünya düzeni" olan emperyalizmin temel yöntemi haline gelmiştir. Bu çarpık sömürü düzeninin en büyük temsilcisi ABD, "Büyük Ortadoğu Projesi" adı altında içinde bulunduğumuz coğrafyayı bir cadı kazanına çevirirken, bu kanlı oyunun içine Türkiye'yi de çekmek istemektedir.

Avrupa Birliği, ABD'nin bir alternatifi gibi gösterilerek, halkımız "kırk katır mı kırk satır mı" tercihine mahkûm edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'nin bağımsızlığını hiçe sayan, saygınlığına gölge düşüren bu "bağımlı diplomasi" halkımızın onurunu da rencide etmektedir.

Bu süreçte ülkemizdeki tüm muhalif unsurlar giderek edilgenleştirilmekte ve susturulmaktadır. Böylelikle Türkiye, uluslararası sermayenin kolaylıkla avlanacağı özel bir alana dönüştürülmek istenmektedir. Bu amaçla tüm kurumların önce içi boşaltılarak değersizleştirilmekte, sonra da bir pazarlama tekniği olarak yok pahasına peşkeş çekilmektedir.

Başta eğitim ve sağlık olmak üzere enerjiden ulaşıma, madenlerden, içtiğimiz sudan, soluduğumuz havaya kadar tüm yaşamsal alanlarımız kar amacıyla satılmakta, kelimenin tam anlamıyla tüketilmektedir.

Önümüzdeki dönem, siyasal iktidarın IMF ve Dünya Bankası politikalarını harfiyen uygulamaya devam edeceği anlaşılmaktadır. IMF ile bağlarını koparacağını ilan eden AKP iktidarı, bugünlerde yeni bir niyet mektubu vererek yeni bir anlaşma yapmaktadır. Bu anlaşmaya göre "elektriğe otomatik fiyatlandırma yapılacağı yani otomatik zam yapılacağı, kamu maliyeti içindeki personel paylarının azaltılacağı, emekli maaşlarının artırılmayacağı, ayakta tedavi giderlerine ödenecek katkı paylarının kademeli olarak belirleneceği, dolaylı vergilerin artırılacağı" taahhüt edilmektedir. Bütün bu uygulamalar daha çok yoksulluk daha çok işsizlik anlamına gelmektedir.

Ülkemizde uygulanan ekonomik programların temel felsefesini dünyadaki gelişmelerden bağımsız olarak değerlendirmek mümkün değildir. Ülkemiz, 1980'li yıllardan itibaren uluslar arası sermayenin taleplerine uygun olarak ekonomik ve sosyal politikalar uygulamış, bunun sonucunda sanayi yatırımları azalmış, işsizlik artmış, sık sık yaşanan krizler sonucu yoksullaşma kronik hale gelmiştir. Bu politikalar; teknoloji düzeyini artıracak, AR-GE çalışmalarını hızlandıracak, yeni ürün geliştirmeye yönelik bir araştırma politikası saptayacak verimli, üretken bir

yapı kurmayı da engellemiştir. Ülkemizdeki sanayi tesisleri gelişmiş ekonomilerin taşıronu olarak düşük katma değerli ürünlerle ihracata zorlanmıştır.

Söz konusu çarpık yapıdan en fazla zarar gören sektörlerin başında madencilik sektörü gelmektedir. Sanayi sektörleri yerine hizmetler sektörünün genişlemesi, sanayi sektörlerine hammadde sağlayan madencilik sektörünü de zor durumda bırakmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, sadece fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu anlamda, madencilik ve sanayi sektörleri karşılıklı olarak birbirlerini besleyen sektörlerdir. Entegrasyonları sağlandığı ölçüde büyürler. Dolayısıyla, ülke sanayisinin gelişmemesi madencilik sektörünü de olumsuz etkilemekte, bu sektöre yapılabilecek yatırımlar, hızla hizmetler sektörüne kaçmakta ve madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı giderek düşmektedir. Sektörün işlevi, ülkeye döviz girdisi sağlamak üzere yurt dışına hammadde ihracı yapma düzeyine indirgenmiştir. 2007 yılında tüm maden ihracatımız 2,9 milyar dolar olmuştur. Sadece ithal kömüre 2 milyar dolar döviz ödenmesi bu yanlışlığı açıkça ortaya koymaktadır.

Yukarıda değinilen politika yanlışlıklarının en belirgin sonuçlarından biri de, sektörde iş kazası sayılarındaki önemli artışlardır. Madencilik, doğası gereği içerdiği riskler nedeni ile özellik arz eden, bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetimi gerektiren dünyanın en ağır iş koludur. Son 5 yılda 500'ün üzerinde maden işçisi yaşamını yitirmiştir. Madencilik sektöründe yaşanan iş kazaları artarak devam etmektedir. 2007 yılında 100'e yakın maden işçisi hayatını kaybetmiştir. Pek çok işçi de sakat kalmış ya da uzuv kaybına uğramıştır. Bu rakamlar basına yansıyan ve istatistiklere geçen rakamlar olup, gerçek rakamın daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Yaşanan iş kazalarında maden mühendisi meslektaşlarımız da yaşamlarını yitirmişler, sakat kalmışlardır. Oda-

mız bu konuda mermer sektörü de dahil olmak üzere işyerlerinde çalışanlara yönelik eğitimlerini sürdürmektedir. Şu an gündemde olan İş Güvenliği Yasa Tasarısı taslağı, iş güvenliği hizmetlerinin özelleştirilmesine olanak sağlaması ve iş güvenliği mühendisinin görev yetki ve sorumluluklarını tanımlamadığı için eksik ve yetersizdir. Yasa tasarısı taslağı, TMMOB ve meslek odalarının görüşü doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

Hızla gelişen ve büyüyen doğal taş sektörü, son 20 yılda madencilik sektörümüzün en önemli alt sektörlerinden biri haline gelmiştir. Özellikle 1985 yılında düzenlenen Maden Kanunu ile hızlanan gelişme artan bir ivmeyle devam etmiştir.

Ülkemizde ciddi miktarda görünür doğal taş rezervi olduğu bilinmektedir. MiGEM kayıtlarına göre, toplam 32.583 ruhsatın 3842 adedi mermer ruhsatı olarak tespit edilmiştir. Bu ruhsatların % 32'si Ege bölgesinde, % 26'sı Marmara bölgesinde, % 11'i İç Anadolu bölgesinde ve % 31'i diğer bölgelerimizde bulunmaktadır. Ülkemizde 2.000'e yakın mermer ocağı bulunmaktadır. 1.200 adet küçük ve orta büyüklükte fabrika ve 17.000 adet atölye faal durumda üretim yapmaktadır. Mermer sektöründe yaklaşık 200.000 kişi istihdam edilmektedir. Sektör üretiminde her yıl hızlı bir artış gözlenmektedir. 2000 yılı üretimi 850.000 ton iken, 2001 yılı üretimi 2,5 milyon tona ulaşmıştır. Yine mermerin ihracattaki payı da aynı ivmeyle artmaktadır. 2000 yılı ihracatı 189 milyon dolar, 2001 yılı ihracatı 224 milyon dolar olarak belirlenmiştir. 2003 yılı ihracatı 430 milyon dolar, 2007 yılı ihracatı 1.242 milyar dolar ile madencilik sektörünün en fazla ihracat yapan alt sektörü olmuştur.

Odamız, mermer sektöründe büyüme hızının artarak sürdürülebilmesi için, çeşitli sorunların çözümünde bilimsel bilgi kullanımının önemini bilincinde olmuş, bu nedenle meslektaşlarımızın bilgi birikimlerini artırmak ve yeni teknolojik gelişmeleri sektör çalışanlarıyla paylaşmak üzere mermer sempozyumlarının altıncısını sektör temsilcileri ve üniversite ile birlikte düzenlemiştir.

Doğal taş sektörü, sadece madencilik sektörünün en önemli alt sektörlerinden biri olarak ortaya çıkmamış, aynı zamanda gelişimini artırarak sürdürmesi bakımından Türkiye ekonomisinin de en önemli yapıtaşlarından biri olmaya aday duruma gelmiştir.

Söz konusu hızlı gelişmenin temelinde iki önemli unsurun belirleyiciliği teslim edilmelidir: 1985 yılında; mermerin, Taşocakları Nizamnamesi kapsamında çıkarılarak Maden Kanunu içerisine alınması, mermer sektörünün sıçrama yapmasının arkasındaki en önemli dinamiklerden biri olmuştur. Yine sektörün gelişme sürecinde teknik eleman istihdamının rolü önemlidir. Gerek üretimin verimliliği, gerekse iş güvenliği açısından maden mühendisi başta olmak üzere teknik eleman istihdamının gerekliliğini başlangıcından itibaren kavrayan doğal taş sektöründe, teknik eleman istihdamı ve kaliteli üretim artışı birbirine paralel gelişmiştir. Sektörün çok kısa sürede ulaştığı üretim ve buna bağlı ihracat artışı, eşzamanlı olarak yatırım, istihdam ve kalitenin de artmasını sağlamış, bununla beraber aynı zamanda sektör son derece ciddi sorunlarla da karşılaşmaya başlamıştır. Doğal taş sektörünün gelişme eğiliminin artarak devam etmesi bakımından, mevcut sorunların çözümüne yönelik olarak, Odamızın temel saptama ve önerileri bulunmaktadır.

Ülkemiz doğal taş sektörünün rekabet gücü yüksektir. Bu sektörde, üretim ve kalite artışı ile sanayi sektörleri ile entegrasyonu amaçlayan kısa, orta ve uzun dönemli stratejik planların, bir "Doğal Taş Politikası" temelinde geliştirilerek süratle uygulamaya konulması, gerek toplumun gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından büyük önem taşımaktadır. Özellikle dünyada yaşanan ekonomik durgunluğun direkt etkilediği mermer sektöründe uzun vadeli politikalar oluşturulmalı, sektör bu anlamda desteklenmelidir.

İnşaat sektörleri ile entegre çalışacak mermer ve doğal taş projeleri, öncelikle teşvik edilmelidir. Doğal taş sektörü uzun vadeli ve düşük faizli kredilerle destek-

lenmeli, enerjide düşük tarife uygulanarak rekabet gücü daha da artırılmalıdır.

Sektördeki işletmelerin verimliliğine yönelik çalışmalar teşvik edilmelidir. Bu amaçla yapılacak araştırma ve geliştirme çalışmaları, devlet tarafından desteklenmelidir.

Doğal taş sektöründe aramadan nihai ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Bu çerçevede, üniversite-sektör işbirliğini, sektörün gereksinimleri doğrultusunda geliştirmek önemlidir.

Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu durum, sektörde bilim ve teknolojinin uygulayıcısı olan maden mühendisinin istihdamını gerekli kılmaktadır. Sektörde maden mühendisinin istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir.

Maden mühendisliği bölümü ders programlarında doğal taş madenciliğine daha çok yer verilmesi ve ara eleman yetiştirmeye yönelik yüksek okulların devreye girmesi önemlidir.

Mevcut pazar payının artırılması amacıyla işlenmiş ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin arttırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalı, pazarlama stratejileri oluşturulmalı ve etkin dağıtım ağları kurulmalıdır.

Sektörün ihracat potansiyeli, yatırımlara paralel olarak hızla gelişmektedir. Özel-

likle işlenmiş mermer ihracatı sürekli artmaktadır. Ürünlerde, renk, desen, kalite ve fiyat standartları oluşturulması, bu artışın sürekliliğinin sağlanması bakımından önemlidir.

Doğal taş ihracatımızda özellikle katma değeri yüksek olan işlenmiş ürünlere önem verilmesi, dünya pazarındaki payımızın artmasına olanak sağlayacaktır.

Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sektörde, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, üretim süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engelleme-yecek, aksine genel anlamda gelişimine yönelik katkı yapacaktır. Bu çerçevede; doğal taş sektöründe, atıkların değerlendirilmesi, görüntü kirliliğinin önüne geçilmesi ve çalışılan alanların yeniden düzenlenerek doğaya geri kazandırılması son derece önemlidir.

Ancak, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan son düzenleme ile rehabilitasyon projelerinde maden mühendislerini yok sayan uygulamanın doğru olmadığını da buradan belirtmek isterim. Bu konudaki yanlışlığın bir an önce düzeltilmesini talep ediyoruz.

1995 yılında birincisini düzenlediğimiz Mermer ve Doğaltaş Sempozyumunun uluslararası boyuta taşınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede, 2010 yılında yapılacak etkinliğin "Uluslararası Mermer ve Doğaltaş Kongresi" adıyla düzenlenmesinin ülkemiz ve sektör için yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Sempozyumun ülkemize ve sektörümüze katkı koyacağına inanmaktayız. Bu düşüncelerle destekleyen kamu ve özel tüm madencilik kuruluşlarımıza, bildiri sunarak katkı koyanlara, bizzat katılarak bizleri onurlandıranlara ve bu Sempozyumun gerçekleşmesi için emeği geçen herkese Yönetim Kurulumuz ve şahsım adına teşekkür ederim.